

Függelék

KRÚDY GYULA LAINZBAN

1905 augusztusában Krúdy Gyula az emigráns Hatvany Lajos báró meghívására több napot töltött a Bécshez közeli Lainz Hermes-villájában, mely a világháború előtt a császári és királyi családnak szolgált pihenőhelyül. Krúdy pénzt keresni, pihenni utazott Ausztriába, valamint azért, hogy régi mentorával és annak „művész” társaságával találkozzon. Habsburg-riportjainak egy részét kétségtelenül ez a környezet ihlette, mint ahogy erről másutt már volt szó.ⁱ Az ebben az időben családtagjainak írt leveleiben jellegzetes, kiábrándult, olykor ironizáló hangnemben számol be arról, hogy milyen kevés sikerrel kutatta az Osztrák-Magyar Monarchia nyomait az új Ausztriában. A leveleket Krúdy Zsuzsa közli *Apám, Szindbád* című könyvébenⁱⁱ. Az alábbiakban a levelek személyes vonatkozásainak közlésétől eltekintünk

Kedves Zsuzsikám, (...) Igazad van, hogy Pestre nem rezón menni addig, amíg itt szívesen látnak. Enni-inni van, vendégszoba, kiszolgálás, autó, csak a Margitszigeti fürdő hiányzik.

A báró a régi bolond ember; a báróné, Marton Sándor Pesti színházügynök lánya, egész nap rajzol, művészlélek. Társaság: Vadász Miklós festő, Garami Ernő emigráns-miniszter; állandóan itt lakik még a beteg Hirsch Albertné (Hatvany lány). Vasárnaponként Kéri Pál, Göndör Ferenc, Reinitz, Ignó és más szomorú emigránsok. A báró Bécsbe ritkán jár be, fél az emigránsok pumpolásaitól. Ő nem politizál, én sem. Mióta itt vagyok: kétszer voltunk el este. Egyszer a schönbrunni várszínházban, másodszer a Coblentzi nyaralóhelyen. Napközben autóztunk Laxenburgba vagy Hietzingbe. Benn Bécsben egyszer voltam én, a Burgot megnézni.

ⁱ Kelemen Zoltán: *Az öregedés dokumentumai* In. "Azok a szép napok..." (Tanulmányok a Monarchia irodalmairól.) (Szerk. Fried István és Kelemen Zoltán.) Szeged, 1996. JATE BTK Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék – Tiszatáj Alapítvány. 45-51.

ⁱⁱ Krúdy Zsuzsa: *Apám, Szindbád*. Magvető Könyvkiadó Budapest, 1975. 145-149.

Estére otthon. (...)

A kastélyról mit mondjak? Erzsébet és Ferenc József laktak benne. Az ő bútorait használom. Odajárok, ahová Ferenc József is gyalogjárt (...)

Lainz bei Wien, Hermesvilla

1925. augusztus 19.

Gyula

(fiának, ifj. Krúdy Gyulának) (...)

„Se lóversenyen, se Bécsben nem voltam. A pasasokat Laci ide autón hozatja ki. Az idegeim jobbak, a Margit fürdő hiányzik. A királynő egy vas mosóteknőben fürdött, Ferenc József meg semmiben.

Írj.

Lainz bei Wien, Villa Hermes.

1925. augusztus 20.

Apád

Die Stunde

1925.VIII. 25.

- Természetesen most is írok útinaplót, amit minden utazásom alkalmával meg szoktam tenni. A mostani bécsi útinaplóm visszaemlékezésekkel kezdődik, mert Ferenc József halála óta nem voltam Bécsben. Akkor mint egy pesti lap kiküldött tudósítója néztem meg a temetési menetet, mely a leggrandiózusabb uralkodótemetés volt, ami Európában valaha is történt.

Ma azonban, mint fáradt, kimerült magyar író, üdülést keresek Bécs környékén, azokon a ragyogó helyeken, ahol a régi kastélyok elpusztíthatatlan romantikáját élvezhetem. *Laxenburg*, ahol kis gyermekkoromban Rudolf tónörököst láttam, *Schönbrunn*, ahol a Kornevillei harangokat láttam, nagyszerű előadásban, *Linz*, ahol Erzsébet királynéval egyszer találkoztam a parkban. A bécsi Burg azokkal a Herkules-szobrokkal, amelyek képzeletemben némelykor megelevenedtek és burgzsandár uniformisban a szemben levő vendéglőből vitték a villásreggelit és a korsó sört, állítólag a császár számára. *Freudenau*, ahol valóságos angol fontokban fogadtuk a csikókat Szemere Miklóssal.

- Ilyen és ehhez hasonló dolgok vannak az én régi bécsi útinaplómban. A *mai Bécs teljesen új előttem*, ahol másféle német nyelven beszélnek, mint

azelőtt. És annyi magyar van most itt, mint a háború előtt akkor volt, amikor Budapesten nem voltak lóversenyek és minden a Freudenauban összpontosult.

- Azt hiszem, most azért van itt annyi magyar, mert nincs pénzük, hogy megváltsák a jegyüket Budapestre és így nem tudják Bécsset elhagyni. A régi emlékeim felidézésére, kimegyek a környékre, bejárom az erdőket, a hegyeket, csak az utcára nem megyek, mert ott minden idegen nekem. Mióta itt vagyok, kétszer voltam az Opera környékén, dacára annak, hogy a régi Bécs e környék nélkül a magyar ember részére elképzelhetetlen volt
- Még Rotschildot se láttam!

Krúdy Gyula

Drága kisleányom, Zsuzsika, (...) Itt mindenki emigráns és koldus. A leveledet nagyon várom.

Lainz bei Wien

1925. augusztus 26.

Kisapád